Cursus Jesaja

(20) Jesaja 65-66

Driebergen, 12 juni 2018

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65-66

Jesaja 65-66

Het Messiaanse vrederijk; oordeel over de goddelozen

Onderverdeeld:

I. Jes 65 (1e les)

II. Jes 66 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:1v

Antwoord van JHWH op Js 63:7–64:12! Hij maakt onderscheid tussen getrouwen & goddelozen in Israël

Vs1-7 de oorzaken van Israëls ellende

Vs1v vgl. Rm 10:20v (maar hier slaat vs20 op de *volken*!)

God: 'Ik was altijd beschikbaar voor mijn volk!'

Vs1v Rasji: 'een volk dat weigerde geroepen te worden'

Vs2 Gods verwelkomende armen > geen respons (vgl. vader van de verloren zoon: Lk 15:20)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:3-5

Vs3-5 de wandaden van het volk (afgoderij, bijgeloof)

Vs3 nl. offeren aan de afgoden

Vs4a voorouderaanbidding, spiritisme (geesten van doden raadplegen op de graven; vgl. Dt 18:11)

Vs4b varkensvlees e.d. verboden (vgl. 66:17)

Vs5a wie niet willen meedoen, worden geweerd van hun afgodische praktijken

Vs5b een rebelse geur; oordeelsvuur (Dt 32:22; Jr 17:4)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:6-8

Vs6 de verslagen van hun wandaden worden voor altijd bewaard (vgl. Op 20:12)

Vs7 de vergelding én redenen daartoe verder uitgewerkt

(bergen, heuvels: daarop staan de afgodstempeltjes)

Vs8 nú het contrast met de getrouwen (‘mijn knechten’, 4x in vs8-14!): ‘Er zit nog (een klein beetje) zegen [= sap] in de druiventros [naast de waardeloze vellen & pitjes]’ (Kimchi)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:9v

Vs9 (a) *'mijn bergen':* het gebied waar Jeruzalem gelegen is (Kimchi) > 'mijn knechten zullen het beërven'

Vs10 (b) *Sjaron:* vruchtbare landstreek tussen zee & bergen (vgl. 33:9; 35:2; Hl 2:1)

(c) *Dal Achor:* in het oosten (bij Jericho; vgl. Jz 7:24; 15:7; ook Hs 2:14!)

Dus *hele* land voor 'mijn knechten' (Mess. vrederijk)

Vs1 < > 9 'niet Mij zoekt' < > '(wel) Mij zoekt'

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:11v

Vs11 nu weer de óntrouwen: offeren niet op Gods ‘heilige berg’, hun God is *Gad*, het ‘Lot/Fortuin/Geluk’

Meni: niet bekend, zal een andere geluksgod zijn (Kimchi denkt aan 2 planeten) > vs12 ‘Ik zal bestemmen’ = Hebr. *maniti*, zinspeling op ‘Meni’ (= dan zoveel als: lotsbestemming), nl. tot slachting om uw rebellie

Vgl. Js 47:13 astrologie (sterren[beelden] raadplegen)! vandaag weer actueel (vgl. Dt 4:19)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:13-15

Vs13v vergelijking van het lot van de getrouwen én dat van de ontrouwen: 5x ‘mijn/zijn knechten’, 1x ‘mijn uitverkorenen’ (overvloed, vreugde, lofprijs) < > 6x ‘maar jullie’ (armoe, schaamte, ellende, gejammer)

Vs15 de vromen zullen over jullie namen de vloek uitspreken (vgl. Nm 5:21-24 Godsgericht)

Zelf krijgen de vromen een nieuwe naam (een erenaam; Ibn Ezra, Kimchi) (vgl. Op 2:17; 3:14)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:16

Vs16 Gods nieuwe naam: *Èlohé amen*, ‘God van de waarheid’ (eig.: God vh amen [‘waarheid’ is Hebr. *èmet*]’)

Vgl. 2Ko 1:20, markeert de vervulling van al Gods wegen in de Messias (vgl. Ef 1:10)

Wie voortaan zal zegenen & zweren, doet dit bij déze naam, want God zal die geheel hebben waargemaakt (vgl. vs15 de naam van de ontrouwen): alle ellende zal vergeten zijn, zelfs bij God

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:17a

Vs17 WANT het Messiaanse rijk is aanstaande!!

Hier aangeduid als ‘nieuwe hemel & aarde’ (66:12)

Rabbijnen: metafoor voor de nieuwe (Mess.) wereldorde

Dat is *hier* correct, want pas ná het Messiaanse rijk komt de nieuwe hemel/aarde van Op 21:1 en 2Pt 3:13!!

De wereldorde die *hier* beschreven wordt, veronderstelt nog zonde & dood (vs20-23); *niet verwarren* met de échte nieuwe wereldorde

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:17b

Vs17b (& 16b) de oude wereld zal vergeten zijn; ‘niet meer in herinnering gebracht’, bijv.:

- de vroegere zonden (43:25; Jr 31:34)
- de vroegere ellende (Ez 16:22)
- na geboorte van kind: pijn van de bevalling (Jh 16:21)

Negatief: * Gods vroegere liefde (Ps 106:7)

* de vroegere goede daden van de afvallige (Ez 3:20)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:18-20

Vs18 ‘scheppen’ = hier: niet de nieuwe hemel/aarde, maar bijv. het herstelde Jeruzalem

Vs18 jullie verblijden je >> 19 God verblijdt zich over de vreugdevolle stad (geen geween/geschreeuw meer)

Vs20 geen vroegtijdige dood meer voor jong & oud (de levensjaren zijn weer als die van Gn 5!): *indien al* dood, dan vanwege rebellie > vloek (vgl. Ps 101:8; Zf 3:5 *onmiddellijke* regering van God/Messias!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:21v

Vs21 *niet* de nieuwe aarde: puur aardse omstandigheden (huizen, wijngaarden; vrucht voor henzelf [dus geen roof meer]; vgl. Mi 4:4 en 1Kn 4:25 onder Salomo!)

Vs22 vgl. vs20 oudste bomen (soort dennen) 4 à 5000 jaren oud! vgl. de 1000 jaar in Op 20:1-6 én hoogste leeftijd in Gn 5: net geen 1000 jaar…

Vs22 ‘werk’: land-/tuinbouw! (*niet* op de nieuwe aarde, want dáár zijn de vromen met *opstandings*lichamen!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:23v

Vs23a vgl. vs20 geen vroegtijdige dood (babysterfte) [maar dus wel voortplanting!]

Vs23b ‘het nageslacht van de gezegenden des Heren’; vgl. Ps 22:31v; 78:4 [dit nageslacht heeft echter *niet* de wederkomst meegemaakt! > Op 20:7-9!]

Heel aards de vrucht van (a) moederschoot, (b) vee & (c) land, korf & baktrog (Dt 28:3-6) > vs24 alle wensen bij voorbaat vervuld (intense gemeenschap God < > volk)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 65:25

Vs25 vgl. 11:6-9 met dezelfde vragen: hoe letterlijk is deze tekening? (wolf & lam: verzoende vijanden)

'Slang': vgl. Gn 3:14 (gevolg van de zondeval – nog niet weggenomen, evenmin als de zonde & de dood)

Vgl. *echte* 'nieuwe hemel & nieuwe aarde': *tenietgedaan* (in beginsel al op het kruis): (a) zonde (Rm 6:6), (b) dood (2Tm 1:10) & (c) duivel (Hb 2:14) (vgl. D-day & V-day)

Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:1v

Vs1 geen aardse tempel kan God bevatten (vgl. 1Kn 8:27): zelfs de hele aarde is slechts zijn voetbank (vgl. Mt 5:35; Hd 7:49v) (vgl. 6:1 zoom van zijn klederen)

M.a.w. ‘wees niet al te gefocust op Gods aardse huis’ > geen uitwendige, holle tempeldienst

Vs2 ‘dit alles’ = hele schepping: de grootheid van God: God hoog verheven én heeft oog voor de ootmoedige vrome (57:15; Jb 36:5)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:3

Vs3 contrast: de uitwendige tempelofferaars, die tegelijk goddeloze boosdoeners zijn; tweeërlei uitleg:

- Ibn Ezra: als een goddeloze een offer brengt is dat net zo erg als een mens vermoorden, enz.
- Abarbanel: als een goddeloze een offer brengt, steelt hij het en doodt de eigenaar (of: doodt een hond die de kudde bewaakt om een offerlam te stelen), enz.

Zij wentelen zich in hun gruweldaden

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:4-6

Vs4a ‘het ongeluk dat zij vreesden (& met hun offerdienst wilden verhinderen), breng Ik over hen’ (Rasji)

Vs4b vgl. 65:12 ‘Ik riep, zij hoorden niet’

Vs5 vromen < > hun ‘broeders’ (de goddelozen), die met hen & hun geloof spotten (Jr 17:15; Mi 7:10; Jl 2:17)

Vs6 het naderend oordeel – juist vanuit de tempel! De ‘broeders’ (= volksgenoten) van de vromen zijn de vijanden van God

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:7-9

Vs7 ineens ‘zij’: ‘Sion’, het ware Godsvolk!

‘Zoon’ (hier aanduiding van haar hele nageslacht c.q. haar nieuwe inwoners): vgl. 43:6; 49:18-22; 54:1; 60:4; 62:5

Vs8 snelle ‘bevalling’: snelle overgang van verlatenheid naar bruisend stadsleven (vgl. huidige staat Israël: voorbode van het Messiaanse rijk)

Vs9 begin van de bevalling: God maakt zijn werk in Israël razendsnel af

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:10-12

Vs10 zij die Sion liefhadden, treurden over haar; nú moeten zij jubelen over haar herstelde heerlijkheid

Vs11 de kinderen die door Sion gebaard zijn, worden ook door haar gezoogd: beeld van Gods rijke zegeningen voor het herstelde volk

Vs12 Sion zélf gezegend met rijke vrede & de geschenken van de volken; beeld voortgezet: baren > zogen > op heup & knieën dragen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:13 (a)

Vs13 nu Sions moederschap vervangen door dat van God zelf > zijn ‘moederlijke’ troost; vgl. 25:8 (tranen afwissen); 42:14v (schreeuwen als een barende vrouw); 49:15 (zuigeling niet vergeten)

Vgl. de vleugels van de moedervogel (Ps17:8; 36:8; 57:2; 61:5; 63:8; 91:4)

Gods ‘barmhartigheid’, *rachamim* (bijv. Js 63:7,15) < *rèchem* = ‘moederschoot’ (bijv. Ps 22:11)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:13 (b)

God heeft zijn volk

- ‘verwekt’ én ‘gebaard’ (Dt 32:18; Jh 1:13; Jk 1:18)
- ‘gezoogd’ (Ps 131:2 gespeend kind)

Hij is ook (destijds typisch vrouwelijke bezigheden!):

- ‘vroedvrouw’ (Ps 22:10v)
- ‘wasvrouw’ (Ps 51:9; Js 4:4)
- beschermster (Hs 13:8 berin, leeuwin)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:14

Troost > blijdschap

Vs14 ‘uw gebeente’: uw lichaam (Ps 31:10; 32:3; 51:10)

‘jonge groen’: fris, sappig gras

‘Hand van JHWH’: machtig reddend (25:10; 40:2; 41:20; 51:17; 59:1; 62:3; vgl. de ‘arm van JHWH’: 51:9; 53:1)

‘Zijn knechten’ = zijn trouwe volgelingen (Targoem; als in 65:8-14); ‘zijn vijanden’ (vgl. vs6) = de goddelozen in Israël en de volken (vs16 ‘al wat leeft’)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:15v

Vs15 eigenlijk: de komst van de Messias ten oordeel (30:30 verterende vuurvlam[!]; 31:4v; 64:1v vuur; Zc 14:5 JHWH < > Dn 7:13 Zoon des mensen)!

Vgl. Ex 19:18 JHWH daalde neer in vuur (*begin* van Israels volksbestaan) < > Js 66:15 (*climax* van Israëls geschiedenis: hier nadruk op oordeel)

Vs16 ‘te vuur & te zwaard’: attributen van Gods oordeel > hele wereldbevolking > vele verslagenen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:17

Vs17 afgoderij in de tuinen, achter de ‘ene man’ aan (de leider; mannelijk: misschien Jh 5:43? 2Ts 2:3v? 1Jh 2:18? Op 16:13? ‘Antichrist’!)

Variant: vrouwelijk: heidense godin? Asjera? (NBG/HSV: ‘gewijde paal’)

Vgl. Js 14:12 morgenster = Venus (Isjtar, Astarte), zoon van de dageraad = zonnegod (Bel, Baäl)

De goddelozen eten ‘gruwelen’! > oordeel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:18

Vs18 lastig vers; vermoedelijk inlassen: '[ken]' (vgl. LXX) en '[de tijd]' (NBG, HSV)

Op zijn tijd openbaart God zijn 'heerlijkheid' aan alle volken & talen (dus niet alleen Israël): ten oordeel én ter uitredding (vgl. bokken & schapen in Mt 25)

Volken 'verzamelen': Jl 3:2,12,14,16! ('dal van Josafat' bij Jeruzalem > oordeel) (vgl. Op 16:16 Armagedon, d.i. bij Megiddo)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:19,20a

Vs19 ‘[wonder]teken’: ‘uit hen’ (= de volken) de aan de oordelen ‘ontkomenen’, gezonden tot hen die nog geen weet hebben van Gods teruggekeerde heerlijkheid in Sion > deze heerlijkheid verkondigen

Tarsis: Spanje; Pul & Lud: Noord-Afrika? Tubal: Klein-Azië? Javan: Griekenland; ‘verre kustlanden’: elders

Vs20a de volken brengen de nog niet teruggekeerde Joden als een ‘offer’ naar Sion (vgl. Zf 3:10; Rm 15:16)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:20b-22

Vs20b met alle denkbare vervoermiddelen (vgl. 60:8): naar Gods ‘heilige berg’ in Jeruzalem (de tempelberg!)

Dit ‘offer’ vergelijkbaar met offers zoals Israël die in de tempel brengt (en ook dan weer zál brengen)

Vs21 uit de teruggekeerden worden weer priesters & Levieten gerecruteerd (vgl. onder 61:6; volgens Ez zullen de ‘zonen’ van Zadok priesters zijn)

Vs22 vgl. 65:17 het Mess. rijk: Israël nooit meer bedreigd

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:23

Vs23 elke maand (bij nieuwe maan) & elke week (op sabbat) [en elk jaar, op Soekkot; Zc 14:16-19] zullen de volken komen naar de nieuwe tempel om zich voor de God van Israël neer te buigen (vgl. Fp 2:10v)

De bijbelse (≠ 'joodse'!) feesten dus in ere hersteld!

Ez 45:18–46:3 noemt specifiek Pesach/Matsot, Soekkot, sabbat (vgl. Js 56:2-6!) & nieuwemaansdag (niet Sja-voe'ot & Jom Kippoer) (joodse trad.: wel Poerim!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018

Jesaja 66:24

Vs24 de feestvierders bekijken ook de lijken van de afvalligen (Kimchi: in het 'Dal Hinnom' = gehenna?)

'Worm' en 'vuur': Mk 9:48 (= échte *gehenna* = hel!)

Ook Rasji denkt aan de hel (chr. invloed?)

'Afgrijzen': vgl. Dn 12:2

N.B. Joden houden niet van negatief slot & lezen daarom na vs24 nog eens vs23! (zo doen ze ook met Ml, Kl, Pr)

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2018